
POLGÁRI TENNIVALÓK

Október 5-én egynapos konferenciát tartott a Kós Károly Egyesülés. A találkozón került meghirdetésre az Egyesülés és az Ita Wegman Alapítvány 2002/2003. évi szeminárium-sorozata, amely külföldi és magyar előadók közreműködésével a jelenlegi világhelyzet spirituális áttekintését kívánja elősegíteni. (Az egyes programokról a 3037746-os telefonszámon, illetve a potakats@elender.hu e-mail címen lehet felvilágosítást kapni.) A szemináriumról értesítő levél Kálmán István *A polgári körökről* címet viselő írását is tartalmazza. Ez az eszmefuttatás megjelent a *Szabad gondolat* szeptemberi számának élén, és közvetlenül kapcsolódik az alábbi beszélgetés gondolatköréhez is, annak teljeskörű bemutatásához szükségesnek látjuk itt is ezzel az írással kezdeni a beszámolót. Makovecz Imre vitaindítóját követően a jelenlevők sorban hozzáfűzték észrevételeiket, javaslataikat a két kezdeményező gondolatsorhoz.

Kálmán István

A parlamenti választásokat követően, '56 szellemét idéző történelmi helyzetben született meg Magyarországon a polgári körök mozgalma. Az emberek érezték, hogy ami történt, az nemcsak a politikáról szól, hanem sorsukról és jövőjükéről. Indíttatását illetően a mozgalomnak nincs köze a jobboldali-baloldali megosztottsághoz. Nem jobb- és baloldaltól kell beszélnünk, hanem igazságról és hazugságról. A nemzet számára nem a jobb- vagy baloldali nézetek, hanem a hazugság elterjedése válik végzetessé. Az idegen hatalmakat kiszolgáló politikai vezetés elidegenedett a néptől; hiba lenne őket baloldaliaknak nevezni. A veszély azonban fennáll, hogy a társadalom polarizálódik. A polgári körök mozgalmának jövője attól függ, hogy képes lesz-e a két pólus között dinamikus egyensúlyt teremtve az egész társadalmat egészbe fogni, kiengesztelni.

A polgári köröknek rendelkezniük kell gyümölcsöző politikai gondolati tartalommal, olyan hatékony eszmével, melyet az egész ország feladatának tekint és meg is tud oldani. Az idegen érdekeket kiszolgáló kormánnyal szemben nem elégséges, ha egyedül a nemzeti érzés ápolására és hangsúlyozására korlátozza magát. Politikai eszmére és konkrét cselekvési programra van szükség, amely megfelel a jelen életfeltételeinek.

Az ország érdekeit akkor lehet a legjobban képviselni, ha minél több feladatot tudunk magunk elé állítani, és azokat meg is valósítjuk. Az ún. szociál-liberális kormány a 100 napos programmal azt az illúziót kelti az emberekben, mintha szociális eszméje és feladata lenne, amelyet meg is tud valósítani. A 100 napos program azonban nem más, mint az államot csődbe juttató álszociális, dilettáns humbug. Ha a baloldaltól való valóságos szociális eszméje lenne, nem lenne szükség 100 napos programra.

A konzervatív jobboldaltól fel kell ismernie, hogy a nép lényé ma nem a vérségi összetartozásban, hanem a lélekben adja hírül magát. Ennek kell konkrét fogalmakká, megismeréssé válnia. Nem a nemzet teremt szabadságot, hanem a szabad individuumok teremtik meg a nemzetet. Ha az emberek szabadok lesznek, általuk a nép is szabad lesz.

A XV. század óta kialakult nép-individualitások már nem vérségi kapcsolatra, hanem lelki közösségi elemre épülnek. A személyes önismerettől fel kell emelkednünk a nép önismeretéhez, ami az ember feletti szellemi individualitáshoz, a néplélekhez vezet.

Ma Kelet-Közép- és Délkelet-Európa népei számára az a legnagyobb veszély, hogy – a német népekhez hasonlóan – belső szellemi amerikanizálódással (átnevelés) alávetik magukat egy olyan szociális-politikai struktúra létrehozásának, amelyben az egyes (szláv, magyar) népek nemzeti törekvéseiket az anglo-amerikai népek uralma alatt hiszik megtalálni, és az amerikai *way of life*-t hajlandóak egyetlen lehetőségként elfogadni.

Az igazi nemzeté válás útja az individualitásra és világpolgárságra való törekvés, Egyik sem lehetséges az ember feletti létállapot elismerése nélkül. Csak akkor tudunk igazi célt magunk elé tűzni és a hozzá vezető utat megtalálni, ha az emberi lét helyébe azt helyezzük, amivé az ember válhat (emberi méltóság).

A szocialista baloldaltól fel kell ismernie, hogy hogyan keveredik össze a polgári társadalom jogrendje a kulturális-nyelvi szférával, és hogyan játszanak bele ebbe vallási-szociális tényezők. A jelenlegi politikai-párt vezetés az utóbbit kihasználva tudja manipulálni az embereket. Fel kellene ismerniük, hogy a nemzeti célok követése nincs ellentmondásban a határokat átívelő gazdaságban megvalósítható szociális célkitűzésekkel. A szocializmus a jövőben csakis a globális, azaz a munkamegosztásos világgazdaságban fog megvalósulni.

A szociális igazságosság eszméjét ma a szociális gyámoltás elve, a gondoskodó állam helyettesíti. Ehhez a kommunista hatalomnak az embereket totálisan ki kellett fosztania, meg kellett akadályozni felnőtte válaszukat, hogy azután a „fosztogatásból osztogató” állam elhitesse velük, hogy mint állampolgárok („lakosok”) alkalmatlanok arra, hogy maguk gondoskodjanak egészségükről, biztonságukról, gyermekeik iskoláztatásáról, neveléséről stb.

A jog, a *demokrácia* a nyelvi, etnikai, vallási, társadalmi szempontból különböző emberek személyes találkozásából születik a tolerancia és intolerancia egyensúlyozásával. Ezekben a találkozásokban személyesen mindenki megerősödhet.

Mit kell felismerniük a liberálisoknak? Azt kell felismerniük, hogy az emberek viszonyát szabályozó, külső és belső védelmükről gondoskodó nemzeti jogállamon és a határokat átívelő gazdasági együttműködésen kívül szükség van a kisebbségek védő *szabad* szellemi életre, hogy a kisebbségek – és a legkisebb kisebbség, az individuum – szabadon dönthessen arról, hogy miként akar a kultúrában részt venni. Ide tartozik a szabad iskolaválasztás, igazságszolgáltatás, tájékoztatás stb.

A gazdaság és a kultúra határokat átívelő kapcsolatát kíván. Az államhatárok tehát csak rendőri és katonai szempontból jelentenek határokat. Az individuum mint állampolgár területen kívüli, azaz világpolgár, nem zárható határok közé. Az egyén számára a társadalom belső rendje hármas szerkezetű: gazdaság – politika-jog – kultú-

ra. Az egyén mindhárom területtel más-más viszonyban áll. A kisebbség kultúrája-nyelve, a polgárok jogi-állami védelme és a világgazdaság három, relatíve különböző organizáció, melyeket saját törvényszerűségeik szerint kell működtetni.

A társadalom hármas tagozódásának felismerése (Rudolf Steiner) ma még a jóakarató konzervatív, szociális és liberális embereknél is csak ösztönös vagy félig tudatos felismerésként van meg. Az ösztönökből, emóciókból azonban nem tud megszületni társadalmi béke, társadalmi egység. Ezért mindenképp előtérbe kell helyezni a szükség. A kezdeményezés a jobboldali konzervatív polgári körökből indult ki. Ha nem tud létrejönni a kiengesztelődés, a demokrácia, a szociális igazságosság és a szabadság még szörnyűbb torzulásával fogunk szembekerülni, mint amilyet ma az álszocialista-álliberális, a kereszténységből gúnyt űző politikai vezetés terjeszt.

Makovecz Imre

Karácsony óta járom az országot, előadásokat tartok, előbb a választási győzelem érdekében, azóta a polgári körök meghívására. Naivitás, ha valaki azt hiszi, hogy Magyarországon, vagy másutt a játékszabályok szerint meg lehet nyerni és el lehet veszíteni választásokat. Naivitás, mert – hol tetten érhetően, hol nem –, tapasztalja az ember a hálózatok tevékenységét az országban. Természetesen nemcsak a CIA, nemcsak az orosz, nemcsak a szlovák, nemcsak az izraeli hálózat van jelen, mert a tevékenységük egyik legfontosabb jellemzője, hogy olyan ügynökökkel dolgoznak, akik egyszerre legalább három helyre elköztelezettek. Tudniillik a második világháború alatti titkosszolgálati tevékenység tanulsága, ami az információelmélet kidolgozásához is vezetett, az volt, hogy az a jó ügynök, aki több irányban is elköztezett, tudniillik, a legfontosabb az információáramlás gyorsasága. Mert mire megy a dolog? A lehető legrövidebb időben megtudni, hogy a másik mit gondol. Azt a gondolatot, ami benne megszületik, lehetőség szerint előbb megtudni, mielőtt ő azt kigondolná. Az egymásba ható elhárító szervezetek tevékenysége természetesen nem csak a megtudásra törekszik, hanem a sugalmazásra is, következképpen egy normális intellektus számára érthetetlen időhelyzet keletkezik a társadalmi mozgások hátterében. Az emberek azt hiszik, hogy a véleményük, a tervezeteik, a pártok alapvetően befolyásolni tudják az eseményeket. De ez nem így van, ez csupán az egyik tényező a bonyolult indítékhalmozatban, amelyből az országban éppen lezajló dráma keletkezik. Gyakran elmondtam már azt a történetet, amelynek a lényege az, hogy az IFOR erők tiszvári elkerülő útját olyan kiviteli tervek alapján készítették, amelyet még a jugoszláviai háború kitörése előtt rajzoltak meg valahol Amerikában.

Azt lehet tudni, hogy annak a drámának a valóságát, amelyben élünk, nem egymást követő események logikus, ok-okozati összefüggéseiben találhatjuk meg, hanem háttérszervezetek által készített döntési fákban, azaz olyan modellekben, amelyeknek az az elve, hogy végigkövetik a lépéslehetőségeket: ha én ezt lépelem, akkor az ellenfél azt lépi, és így tovább. Tehát ebből egy növényhez, fához hasonló, növekedéshez, életerőkhöz hasonló különös alakzat jön létre; ebben mozognak a hálózati és a legitim események, amelyek a sorsfordulókat jelentik a számunkra és az egyes népek számára.

Ezzel a dologgal szembenézni rendkívül nehéz, és

nyomasztó, de gondolatok arra, hogy nem értjük a madarak beszédét sem, sőt, a legegyszerűbb növényeket sem értjük, mert hozzászoktunk ahhoz a gondolatához, hogy az egyszerűből lesz a komplikált. Azt gondoljuk, hogy a primitíviből lesz a magasabbrendű. Ezt tanultuk az iskolában, és nem hiszünk a szemünknek ennek a befolyásoltságnak a következtében. Úgy gondoljuk, hogy az alma vagy a búza az agrikultúra termékei, hogy a haszonnövényeket egy alacsonyrendű növényből nemesítették ki. Csakhogy a természet törvényei ezzel ellentétesek. A vadzabból soha nem lehet nemes zabot nemesíteni, de a gabona elvadulhat. Vackorból, vadkörteből nemes Kálmán körtét csinálni lehetetlen, de a gyümölcsfák elvadulhatnak. A dolgok az entrópia törvényeinek vannak alávetve, és nem igaz az a fejlődéselmélet, amely szerint a primitíviből lesz a fejlett. Az emberre igaz ez, hogyha sokat tanul és jó környezetben van, és remek embereket utánoz, akkor lehet, hogy eléri a saját maga lehetőségeinek maximumát. Ezt a tapasztalatot kavarjuk össze a természetre vonatkoztatva olyan dolgokkal, amelyekre ez nem igaz. Tudniillik a vadzab nem utánoz.

Visszatérve a mondandóm elejéhez, úgy képzeljük Magyarországot sorsát, hogy miután megszabadult az óriási manipuláció egyik arcától, a Szovjetuniótól, beköszöntött az önállóság ideje, a független és szabad Magyarország korszaka, és itt az fog történni, előbb-utóbb, amit mi jónak látunk. Ebből a szempontból ítéljük meg a kormányainkat, Antall Józsefet illik a legtöbbször megítélni, hogy csinálta volna így, meg csinálta volna úgy, illik megítélni a Fideszt is, hogy csinálta volna jobban, és mindig kihagyjuk a gondolatainkból és a számításainkból azt, amiről a politikusok mélyen hallgatnak, soha meg nem szólnak ebben az ügyben, még véletlenül sem; hogy ugyanis milyen kényszerpályákon, milyen háttérnyomásoknak engedve, milyen konkrét és személyes gúzsbakötöttség közepette kell végrehajtaniuk azt, amit végrehajtanak, miközben mi vádaskodunk. Ám nincs áttekintésünk a politikai háttérvilágról, aminek következtében nem tudjuk felmérni valójában a lehetőségeinket sem.

A Kós Károly Egyesülés, újra elmondom, noha meglehetősen alvó állapotban leledzik, nagy hatalom. Szellemi nagyhatalom. Európában nincs hasonló. Ehhez képest tehetetlen, bávatag társaság. Mert nem méri föl a saját lehetőségeit, értékeit, a saját súlyát, befolyásoló képességét. Másokra hallgatva elhiszi, hogy tulajdonképpen nem is alkalmas másra, mint hogy a periférián tegyen-vegyen, munkával valahogy ellátja magát, akkor majd csak lesz valahogy. A vándoriskolások jelentős része, amint megszabadult a Vándoriskolától, azon töri a fejét, hogy önálló irodát nyisson, és halványlila elképzelése sincs arról, hogy mit jelent az, hogy imázis, mit jelent az, hogy nagyon sokáig kell csinálni egy szakmát, mire kialakul egy kép valakiről, ami munkát is jelent. Ezt nem tudja. De azt hiszi, hogy itt a szabadság órája, nyomás, lesz saját irodám és akkor minden rendben lesz, és eltelik két év, mire rájön, hogy baj van. Mert munka nem jön. Persze, hogy nem jön, mert a munkáknak egymásra kell épülniük. Ha a Makonába érkezik egy munka, a Makona Egyesülésbe, ami hét kft-t jelent, az azt jelenti, hogy ennek a háznak van egy imázsa. Ezt az imázst valaki elindította, elvitte egy bizonyos szintre, és azon a bizonyos szinten tartja. Mindenki, aki ebben a házban dolgozik. Hogy nem megy magasabbra, az csak a speciális magyarországi adózási rendszernek és tudati gyengeségeknek köszönhető.

A Kós Károly Egyesülés a mai napig együtt van egy

olyan országban, egy olyan helyzetben, egy olyan történelmi állapotban, ahol egyre nyilvánvalóbb, hogy az angolszász politikai váltógazdaság áldemokráciájával csak leplezi azt a gazdasági diktatúrát, amelyik mögött nem gazdasági megfontolások vannak, hanem hatalmi, nacionális, diktatórikus hajlamok húzódnak meg, egy világaluralom víziója, egy olyan világ építése, amelyben az emberiség nagy része az ő elképzelésük szerint csak hasonlít az emberre, de valójában genetikai okoknál fogva nincsenek emberi jogaik. Ez elég kemény állítás, de tessék átgondolni, hogy mi történik Afrikában, Dél-Amerikában, Ázsiában; mit számít egy afgán gyerek, mit számít a fantasztikus afgán kultúra, tessék megnézni a szobraikat, a templomaikat, az egykori társadalmi kultúrájukat. Mit jelent Afrikának a közepe, mit jelent Egyiptom, Irak az emberiség fejlődésében, mi van ott a föld alatt; milyen erők állnak az általános amnéziával szemben; mi van az iszonyatos állapotban lévő Izraellel, Palesztínával, mi rejtőzik ott a földben, az emberekben; mi van az ő hitükkel, legyenek muzulmánok vagy zsidók, hiszen testvérnépről van szó. Kik találták ki ezt a gyűlölködést, és miért? Miért van ott ez az egyetemes botrány, a holokausztal fölérő dramaturgia?

Ebben a helyzetben, amikor Magyarország, a mi, és a gyermekeink életéről van szó, mi a Kós Károly Egyesülés kötelessége, belátáson alapuló cselekvési lehetősége, mik a kilátásaink? Mit kell tennünk? Nehogy azt mondja valaki, hogy nagyon szép házakat kell tervezni, mert ez evidencia. Vagy hogy a települések revitalizációjával kell szívósan foglalkozni, és továbbra sem szabad lemondani a települések főépítési ellátásáról, mert ez hosszú távú jászsma, és ezt nem fogják a kommunisták megérteni, ahogy nem értette meg a Fidesz sem. A pártok gondolkodásmódja focista gondolkodásmód. A megélhetési politikusok olyanok, mint egy húszéves focista, aki az NB I-ben focizik, és felméri, hogy van még tíz éve, ezalatt ötven év pénzét kell beszélnie. Ennyi. A politikai váltógazdaságban a vagyontalannak látszó politikus fölméri, hogy négy év alatt mit kell beszélnie. Ennek egyenes következménye, hogy a választásokon a Parlamentbe bekerült képviselő azon dolgozik, hogy milyen bizottságba juthat be, hogy a havi egymilliója tisztán meglegyen. És nem a rábízott terület gondjait képviseli. A parlament nem is arra való. Általános politikai döntések körüli vitákra, amelyek mögött kifejezetten gazdasági érdekek húzódnak meg. A területek képviselete nem létezik a parlamentben. Még csak formálisan sem. Hát egyszerűen röhögséges, ha valaki föláll azzal, hogy Szécsényben kellene három kutat fúrni.

Beszélgünk a lehetőségeinkről.

Orbán Viktor kezdeményezte a polgári körök megalakulását, miután a választásokat elvesztettük. Közben följánlottak neki egy rendkívül magas állást Brüsszelben, amit ő elutasított, a följánlás azzal a szöveggel jött, hogy az ő és családja testi épségét akarják megvédeni. Ez nem ajánlat volt, hanem fenyegetés. Ezt visszautasította, és meghirdette a polgári köröket. Az országban és a határokon túl több mint 15 000 polgári kör létezik. Az összlétszámuk körülbelül 250-300 000 ember, az összes párt tagsága nem éri el Magyarországon ezt a számot. Orbán Viktor úgy gondolja, hogy jövő tavasszal a nemzeti erőkből uniót kell alakítani, a nemzeti érzelmű pártok párhuzamos futását be kell fejezni. Ezt látja egyedül alkalmasnak arra, hogy az MSZP, a Centrum és a Munkáspárt a politika porondjáról visszahúzódjon a gazdasági élet és a hálózatok világába.

A másik elképzelés az hogy polgári körök az alapját

képezzék az alkotmányozó nemzetgyűlésnek, amely a túlságosan nagy kompromisszumokkal létrehozott magyar alkotmányt megfelelően kialakítják. A polgári körökből nőjenek ki azok a társadalmi szervezetek, amelyek egy alsóházban az országot képviselni alkalmasak lesznek. Tehát szembehelyezkedve a kontraszelekcióval legyen meg a szansa annak, hogy nem megélhetési politikusokból kitermelődjön egy olyan réteg, amely nem csak a saját utcájában, a saját falujában képes az ügyeket képviselni, hanem egy alsóházban is. Ezáltal lehet egy bázist teremteni a hátulról és felülről irányított politikusokkal szemben. Olyan bázist, amelyik az erejét – ezt már én mondom, nem a politikusok –, a mihályi erőből nyeri, a kardos, erős, mihályi impulzusból, amihez megint el fogom mondani a fohászt, ami úgy szól: Szent Mihály arkangyal, védelmezz minket a küzdelemben, a sátán gonosz kísértései ellen légy oltalmunk, esedezve kérünk, parancsoljon nekik az Isten; te pedig, mennyei seregek vezére, a sátánt és a többi gonosz szellemet, kik a lelkek vesztére körüljárnak a világban, Isten erejével taszítsd vissza a kárhozott helyére. Amen.

Ertsey Attila

Ilyen esély a közvetlen demokrácia kialakulására volt már korábban is, legutóbb a 80-as évek elején a zöldek vetették fel Németországban. Végül ők is párttá alakultak, és most részt vesznek abban a pártdemokráciában, ami ellen felléptek. Újra ilyen a helyzet, a parlament világa elszigetelt, és a polgári körök egy független népképviseleti rendszer alapját képezhetik.

Az egyik feladat ezzel kapcsolatban a közvetlen demokrácia jogi formáinak kialakítása. Ide tartozik a népszavazás, a népi kezdeményezések kérdése, ezeket át kell gondolni, mert jelenleg ennek csak torz, felülről irányított formái léteznek, mint például a NATO-népszavazás. Az alapgondolatokat meg kell tudni fogalmazni és jogászai segítségével a gyakorlati alkalmazásra megfelelő törvényi formába önteni. De az esély egy idő után elmúlik. A parlamenti pártdemokráciából a közvetlen demokráciába való átalakulásra most van esély a polgári kezdeményezések továbbfejlesztésével. A zöldek kifejezésével ez a bázisdemokrácia, amelyben folyamatos kommunikáció jön létre alulról felfelé, a folyamatos képviseleti rotáció mellett: oda-vissza áramló kommunikáció és visszahívhatóság; a képviselő helyezkedjen vissza abba az élethelyzetbe, ahonnan kiemelkedett, ne váljon megélhetési politikussá.

A másik saját tapasztalatból indul. A választások eredményét jelentősen befolyásolta a kb. kétmillió panellakó véleménye: Magyarországon minden ötödik ember lakótelepen lakik! Egy munkám kapcsán közvetlenül szembesültem egy budapesti lakótelep szociális helyzetével. 25 évvel ezelőtt kiutalással kapták az itt lakók a lakásukat. Akkor a hármasszisztéma volt érvényben: öröklakás, szövetkezeti lakás, (tanácsi) bérlakás, a jövedelmi helyzettől függően lehetett hozzájutni valamelyikhez; a tanácsi lakást a legszegényebbek kapták, zömükben fiatal házaspárok, gyári munkások, akiknek a helyzete azóta inkább romlott: rengeteg közöttük a munkanélküli, az eltelt 25 év alatt fölnöttek a gyerekeik, azoknak is vannak már gyerekeik, gyakori, hogy a három generáció együtt lakik a lakótelepi 45-55 négyzetméteres panellakásban. A 80 százaléukra jellemző ez. Olyan közműdíj hátralékaik vannak, hogy a negyed részüket ki lehetne lakoltatni. Megvásárolhatták a lakásukat, a túlnyomó többség meg is vette és most törlesztgeti, de ebből is csak hátralékok halmozódtak fel. Akit

utóra tennének a tartozásai miatt, ha tulajdonos, akkor az árvérezésből az adósságai megfizetése után maradna annyi pénze, hogy vidéken valamilyen olcsó lakást szerezzen. Aki önkormányzati lakásban lakik, az viszont ilyen esetben hajléktalanná válik. Ez állandó fenyegetettség. Ugyanakkor műszakilag elavultak ezek a házak, és az egy lépcsőháza jutó felújítási költség 30-40 millió forint, nyilvánvaló, hogy kétféle ember panellakásainak a felújítását senki nem tudja vállalni.

A megoldásra vonatkozó stratégiai gondolatokat ki kellene próbálni. Kis segítséggel el lehetne indítani a panelházakat az önfenntartás irányába. Régen is a földszinti üzletek, irodák segítettek eltartani a bérházakat, ha a bérleti díjat a tulajdonos kapta. Ha a panelházak alsó szintjei a ház közös tulajdonába mennének át, a ház öngazgató közössége a bérleti díjból a fenntartást, sőt, idővel a felújításokat is fedezni tudná. Ehhez is jelentős induló tőke kell, de jóval kevesebb és távlatilag jobban hasznosítható, mint ha az állam kezdi el házról házra a műszaki felújítást.

Nekünk, építésznek szembe kellene néznünk az ilyen problémákkal, ezekről csak az ott élők tudnak. A házak földszintjein most videokölcsönzők vagy kocsmák vannak, a lakók ülnek a szobájukban, nézik a videót és az üres sörösüvegeket kihajítják az ablakon. A házak előtt szeméthegek állnak. Ez a jellemző állapot. Ezzel a kérdéssel foglalkozni kell, bár sok politikus jelszóként lobogtatja a lakótelepek gondjait, nincs igazi megoldási javaslatuk, nem lehet csak pénzkérdésként kezelni a problémát. Ki kellene dolgozni megoldási stratégiákat, és azokkal megjelenni. Néhány éve komoly kudarcélményem volt egy lakótelepi kezdeményezéssel kapcsolatban, mert a lakók teljesen elzárkóztak az együttműködéstől, pedig bármilyen javaslat csak az ő aktív közreműködésükkel valósítható meg.

A harmadik téma az autonóm települések kérdése. A magyar falvak a saját környezetükben rendelkeznek azokkal az energiaforrásokkal, amelyek a saját szükségletüket fedezni tudnák. Burgenlandban a falvak saját szélerőművet, falufűtőművet vagy biogáztelepet építenek hitelből, az értékesített energiából 3-4 év alatt megtérül a beruházás, és minden berendezést a hazai kisvállalkozásai készítenek. Mindez a nagy központi energiaszállító cégektől függetlenül történik. Burgenlandban közel ötven település rendelkezik már autonóm energiaforrással, amelyek a helyi gazdasági stabilitást növelik. Más környezeti kérdéseket is saját maguk kezelnek. Nálunk a gyökérvízszennyvíztisztítás nem tud elterjedni, mert azzal kell versenyeznie, hogy befektetők egész regionális rendszereket megfinanszíroznak, ami azonban nem kerül önkormányzati tulajdonba, ezért hosszú távon az eladósodásukat eredményezi. Az autonóm települések kiépítésére létezik komplex javaslatcsomag, de sajnos nem sikerült a Fidesszel megérintnem, hogy milyen jelentős üggyről van szó, az új kormány meg most sorban vágja el azokat a szálatokat, amelyekre szükség volna, mint például a megújuló energiaforrások hasznosításának eddigi támogatása. A kistelepülések lakóinak tudniuk kellene a lehetőségeikről, maguk kellene hogy követeljék, hogy legyenek meg az önálló gazdálkodás feltételei, hogy ne folytatódjon az ország infrastruktúrájában az, ami az iparban, a kereskedelemben: hogy a befektetői tulajdon 60 százalék felett van, míg Csehországban, Lengyelországban ez csak 15-20 százalék. A pénz maradjon helyben. Ezeket a feladatokat elsősorban a polgári köröknek kellene felvállalniuk, ha mi megfelelő információkat tudunk nekik adni.

Csernyus Lőrinc

Azt tapasztaltam, hogy a polgári körökön belül, de a polgári körök és a Fidesz között is van feszültség. A Fidesz talán nem úgy gondolta, ahogy a polgári körök elkezdtek tevékenykedni. Az önkormányzati választásokon sok helyen egymással szemben állnak a Fidesz és a polgári körök jelöltjei. A Fidesz a pártapparátus embereit jelölte, a polgári körök a helyi embereket. Végül a polgári körök léptek vissza, az egység kedvéért inkább meghátráltak. A polgári körök nem látják világosan, hogy hol is van a helyük a politikában és mi lesz a jövőjük. A Kós Károly Egyesülésnek sok településen vannak kapcsolatai, segíthetne fontos tapasztalatok, információk átadásában, amelyeket például a főépítési munka során szereztünk az elmúlt évtizedben. A munkánk kapcsán folyton járjuk a vidéket, még országhatárokon túl is. Az információáramlás jelenleg elég nehézkes és ezt az egyes polgári körök maguk nem tudják megoldani.

Makovecz Imre

A lakótelepeken nem alakultak polgári körök, ha egy lakossági fórumot hirdet valaki, letépi a plakátokat. Nagyon súlyos, társadalmi szintű neurozisz tapasztalható a lakótelepeken. Az ott lakók jelentős része második generációs paraszt, akik a hetvenes évek centralizációs politikája következtében jelentek meg a városokban. Ez a neurozisz olyan agresszióval jár, amit nehéz kezelni, olyan nincs, hogy odamegyek hozzá és meggyőzőm valamiről, mert elkerget. Nagyon nagy vétek az, amit itt elkövettek ezekkel az emberekkel szemben, ez egy folyamat, ami összefügg azzal, ahogy 1945 után likvidálták az arisztokráciát, a középbirtokosságot, a polgárságot, a parasztságot és igazi tartalmát tekintve likvidálták a munkásságot is az összes legitim szervezetével együtt. Helyette kapott egy szakszervezetet, amely az üdültetéssel foglalkozott, és a szakszervezeti bizalmi eggyel előbbre juthatott a vállalati ranglistán.

Ezt az egészet rendbehozni nagyon kemény és lassú munka. És a jobboldalban, ha így nevezhetem, ott is megvan ez a súlyos neurozisz. Nem csak nemzeti érzelműek, hanem baloldaliak is hoztak létre polgári köröket, a nemzetiek erre kétségbe voltak esve, és ahhoz nincs eszük, hogy megértsék, hogy jöjjenek össze, az Isten szerelmére, ha másra nem, hát hívják ki őket verekedni, teljesen mindegy, csak találkozzanak, addig is romlik a másik. A valóságban nem létezik bal meg jobb, ez egy oltári nagy mese, amit beleerőszakoltak a *tudatunkba*.

Szűcs Endre

Annak idején részt vettem a vitákban, hogy az MDF párt legyen-e vagy ne. Most hasonló a probléma, ha lesz nemzeti unió, akkor az párt legyen-e vagy ne, mert a párt, a pártosodás maga általános ellenszenvet vált ki az emberekből.

Makovecz Imre

Ha nemzetközi erőviszonyokban gondolkodsz, ha végiggondolod, amit a hálózatokról mondtam, hogy azoknak, akik politizálnak, milyen kényszerpályákban kell gondolkodniuk, akkor tudomásul kell venni, hogy kiszállni a pártpolitikai és váltópártokban való gondolkodásból nem lehet. Legfeljebb abban lehet gondolkodni, hogy hogyan lehet az MSZP-t amelyik soha nem volt és soha nem lesz szociáldemokrata, olyan pályára kényszeríteni, hogy fölbomoljék, és a válságból a benne lévő szociáldemokrata erők egy valóban szocialista eszmét követő váltópártot emelhetnek ki. Pillanatnyilag a nagytőke pártja, a nagyon gazdag emberek pártja.

Ami a pártokban az embereknek ellenszenves, a pártok szétszakadása, belső civakodása, az egyszerűen hálózati munka eredménye. Nem érdekelnék az ilyen hülyeségek, hogy ki a hazaáruló, ezzel nem jutunk semmire, de ha romániai és szlovákiai vállalkozások helyett reggeltől estig a székely himnusz éneklük, attól nekem kifordul a gálám. Hogy a MIÉP-re is mondják valami rosszat. Ez komolytalan. Olyan dolgokat emel föl a felszínre, amelyek a szívünkben vannak, és amelyeket olyan helyre helyez, hogy ott el lehessen taposni. Nehogy Erdélyről úgy beszéljünk, hogy ott csak szentek és igaz magyarok élnek. Menj el és dolgozz Erdélyben, megtudod, hogy hogy váltak havasalföldi mentalitású, szavukat nem tartó, haszonleső emberekké, tisztelet a kivételnek.

Siklósi József

Az ócsai iskola avatásán volt szerencsénk Orbán Viktor beszédét meghallgatni. Ott mondta, hogy 12 évig a társaival együtt súlyos tévedésben élt, amikor azt gondolta, hogy a nemzeti egységet politikai alapokon kell megszervezni. Nagyon érdemes belevenni ebbe a gondolatba a polgári köröket: a nemzeti egységet szerinte a barátság, a bizalom és a szeretet jegyében kell létrehozni. Itt van a lényeg, a polgári körök más alapokon állnak, mint a politika. Hogy ebből milyen szervezet jön létre, majd kiderül, de az alap az nem a politika. Egy polgári körös rendezvényre általában egy nagyobb régióból jönnek össze az emberek, Imre ezt feltételül szabja az előadásain, tíz-húsz kör, körülbelül 300 ember, az hihetetlen élmény. Ugyanis találkoznak egymással, mert egyébként a polgári körök nem beszélgetnek, és amikor több kör emberei összejönnek, akkor az nagy élmény, például azt mondják legutóbb Tatabánya környékén, hogy az ottani húsz polgári kör összeállít egy vállalkozói listát, hogy tudjanak egymásról és tudjanak egymásnak munkát adni, mert szívesebben dolgozik együtt valakivel ebből a társaságból. A listát fél óra alatt összeállították, de hogy erre egyáltalán rájöttek, hogy ezt megcsinálják, ahhoz össze kellett találkozniuk. A politikusoknak nincsenek ilyen céljaik, hogy az emberek saját életét megszervezzék, de a köröknek igen.

Turi Attila

Én sem szeretem a pártosodást, de be kell látnom, hogy ez kikerülhetetlen. Sose érdekelt, hogy a pártok mit csinálnak a nagypolitikában, nem volt személyes kapcsolódási pontom hozzá. Elvált egymástól a kívül és a belül. Ha itt tavasszal netalán egy új szervezet megjelenik, akkor az a dolgunk, hogy segítsünk kimunkálni azt a perifériát, ahol megvan a kapcsolódás a mindennapi élettel, ahol visszahívható egy párttag, akit mi toltunk föl a helyére, ha ott nem felel meg. Legyen párbeszéd a belső mag és a külső gyűrű között, ne legyen éles különbség a tagság és a szimpatizáns között. Egyébként a Fidesz is ezen dolgozik.

Ma Magyarországon az emberek nagymértékben alszanak, mert olyan élessé vált a harc a választások környékén, és olyan mélypszichológia módszereket vettek be, amelyek nagyon mélyre mentek. Ennek a legkézzelfoghatóbb jele, hogy fekete-fehérré egyszerűsödött a gondolkodás. Jobb és baloldalon gondolkodnak az emberek. Elmondhatjuk, hogy érzelmeinkben, gondolkodásunkban a baloldalon vagyunk, de ez kívülről nem mindig érthető.

Kálmán István

Elindul egy szemináriumi munka, ami alkalmas az információcserére, kiderül mi a hálózat, mik a tabutémák, mert ezekről tudni kell. Mi volt a rendszerváltás, mi történt, mire volt esély, mit mulasztottunk el? Ne vádaskodjunk, önvádunk se legyen, de az amnéziát föl kell oldani, különben nem értjük meg, hogy az, ami 1989-90-ben megtörténhetett volna, milyen következményekkel jár, mert abban élünk. Másképp nem tudunk a jövő felé fordulni. Olyan szemináriumot szervezünk, amelyben szellemi értelemben világos áttekintéshez lehet jutni, hogy tudjuk, hogy mi a dolgunk, és legyen hozzá lelkesedés és kellő akarat.

Ha azok, akik eljönnek, vállalni tudják majd, hogy továbbadják, amit hallottak, előadásokat tartanak, beszélgetéseket vezetnek, akkor ezeket a gondolatokat széles körbe ki lehet vinni. Ehhez bátorság kell, és áldozat, kilépés a tunyaságból, hogy ha meghívunk valahová, oda elmegyek, arra felkészülök, az időmet energiámat rászánom.

Salamín Ferenc

Az irracionális és reménytelen vállalkozásokat szeretem, a házaim is ilyenek, nehéz megépíteni őket. Nem érdemes olyasmit csinálni, ami magától megy. Ha létezik egy civil mozgalom, akik csinálják, nem akarnak politikusok lenni. Azt gondolják, hogy amit szeretnének, az nem működtethető politikai vonalon, egyébként belépnének valami pártba és kész. A kettőt kell összekapcsolni és együtt működtetni rövid és hosszú távon. A parlamentarizmus más formájára csak elvi lehetőségünk volt. Lehet, hogy hosszú távra ki lehet találni valami mást, de rövid távra ez nem orvosság. A bennünk élő víziókat kell a napi cselekvésre lefordítani, hogy a polgári körök fejlődése valóságos alkotmányozó erővé válik. Ki lehet mondani, hogy a polgári körök szövetségének képviselője nem fogad el a munkájáért fizetést. Mert akkor olyan nem fogja vállalni, aki a pénzért csinálná.

Makovecz Imre

A Kárpát-medencében élő embereket néhány nagyon fontos dolog terheli. Első Trianon, amelyről ma már nincs közvetlen élményünk. Nincs 1919-ről, Kun Béláék véres uralmáról, akik járták a vidéket, a módosabb gazdákat megölték, miután elvesztettük a háborút! Tehát egy megroggyant Közép-Európában olyan akciót hajtottak végre – nem akarok újra hálózatokról beszélni – amely tovább rombolta az országot, és ezt követően, mintha csak logikus folytatásról volna szó, 1920-ban feldarabolták azt a Közép-Európát, amelyik az Egyesült Európa gyakorló pályájaként már működött, mint befogadó terület, mint sok nyelven beszélő, toleráns népesség – gondoljatok a Felvidékre, Erdélyre –, és hoztak létre olyan nem életre való utódállamokat, melyek között nem hogy a kapcsolódási készség nincs meg, hanem a gyűlöletet tették a fő motívummá, amelyben hamis történelem gyártásával és egyéb eszközökkel, féloldalas vagy egyoldalú gazdasági struktúrákkal a népeket szétépték. A vereségtudatot stabilizálták, amivel a cselekvési készséget megbénították, a morális technika (Steiner) sérelmet szenvedett. Gondoljatok az angol mentalitásra a falklandi háborúban, az angol a győzelem tudatával él és cselekszik. Itt árnyék ül a lelkeken, ahogy a lakótelepen a hagyomány démona.

Azzal kell szembenézni, hogy győzelemre születtünk, személyes vonatkozásban ez az álláspont teljesen jogosult. A szokásos kételkedés nem visz sehová.